

7.7.2025

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@gov.fi

Lausuntopyyntö VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi

Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj (jatkossa Fingrid) kiittää mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitysluonnosta.

Fingridin toimintaympäristö

Fingridin vastuulla on Suomen kantaverkon ylläpito ja kehittäminen sekä käytön suunnittelu ja valvonta. Samoin Fingridin on liitettävä sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan. Tämän toteuttamiseksi Fingrid investoi uusiin voimajohtoyhteyksiin ja sähköasemiin.

Käynnissä olevan energiamurroksen ja laajan uusiutuvan energian rakentamisen johdosta Fingridillä on uusiutuvan sähköntuotannon liityntäkyselyitä noin 400 GW sekä noin 60 GW edestä liityntäkyselyjä sähkönkulutusta lisääville teollisille hankkeille. Määrät ovat moninkertaisia Suomen nykyiseen sähkön tuotantoon ja kulutukseen nähden ja osoittavat Suomella olevan suuri potentiaali hakea energiamurrokseen perustuvaa kasvua ja taloudellista hyvinvointia. Suomen kilpailukyky syntyy laajoista mahdollisuuksista maatuulivoiman ja kasvavassa määrin myös teollisen aurinkovoiman rakentamiselle. Näin Suomi voi tarjota huomattavan määrän edullista ja puhdasta sähköä, jota tarvitsevat teolliset hankkeet, kuten metalliteollisuuden hankkeet, datakeskukset sekä vety- ja sähköpolttoainehankkeet.

Hallituksen esityksen tavoitteissa on toistettu hallitusohjelman maininta, että ”energiamurros ja puhtaat teknologiat tarjoavat Suomelle mahdollisuuksia luoda työtä, vientiä, talouskasvua ja hyvinvointia”. Myös Fingridin strategisessa visiossa Suomen energiajärjestelmä on puhdas, varma ja luo Suomelle taloudellista vaurautta. Suuri osa energiamurroksen hankkeista vaatii toteutuakseen liittynän sähköjärjestelmään sekä varman ja edullisen sähkön. Fingridillä on siten keskeinen rooli energiamurroksen toteuttajana.

Vaikutusarviointi

Suomen kilpailukyky energiamurroksessa perustuu erityisesti maatuulivoiman tuomaan kilpailuetuun ja Suomen vakaaseen ja luotettavaan investointiympäristöön. Kilpailuetujen hyödyntäminen on keskeistä Suomen kyvylle voittaa sähköintensiivisen teollisuuden investointeja ja mahdollistaa kilpailukykyinen sähkön hintataso kulutuksen kasvaessa. Arviomme mukaan sähkön kulutuksen kaksinkertaistuminen edellyttäisi noin 30–35 GW maatuulivoimakapasiteettia, ja kulutuksen kolminkertaistuminen puolestaan edellyttäisi noin 50 GW maatuulivoimakapasiteettia. Suomen nykyinen maatuulivoimakapasiteetti on noin 9 GW.

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

7.7.2025

Olemme yhtä mieltä, ja viittaamme hallituksen esityksessäkin viitattuun FCG:n raporttiin vuodelta 2024, siitä että sähkönsiirtoverkon rakennustarpeet ja siirtohäviöt tulevat uuden lain 68 §:ssä esitetyn etäisyyssääntelyn myötä entisestään lisääntymään, tuulivoimarakentamisen keskittyessä entistä pohjoisemmaksi. Lisäksi sähköntuotannon painottuminen suppealle maantieteelliselle alueelle johtaisi lisääntyviin jouston kustannuksiin. Edellä mainitut tekijät lisäävät kantaverkon investointitarpeita ja kasvattavat operatiivisia kustannuksia, mikä lisää myös tarvetta siirtomaksujen korottamiseen ja lisää ympäristövaikutuksia rakennettavien voimajohtokilometrien myötä.

Hallituksen esityksen vaikutustenarviointiosiossa sivulla 51 on arvioitu, että tuulivoimalan ja asutuksen välinen vähimmäisetäisyyssääntely vähentää sellaisten tuulivoima-alueiden määrää, joita ei ole osoitettu maakuntakaavassa. Näkemyksemme mukaan lakiin otettava vähimmäissääntely tulee todennäköisesti vaikuttamaan myös maakuntakaavoitukseen siten, että etäisyysraja huomioidaan reunaehtona myös maakuntakaavassa. Vaikutuksia olisi syytä siten arvioida myös näkökulmasta, että myös maakuntakaavoitettavien tuulivoima-alueiden määrä siten vähenee ja niiden koko supistuu.

Siirtymäsäännökset

Uusiutuvan energian tuotannon sekä niihin liittyvän sähkönsiirron hankekehitys on erittäin pitkäjänteistä. Myös Fingrid suunnittelee verkon rakentamistaan pitkäjänteisesti seuraten sähköntuotannon ja -kulutuksen hankkeiden kehittymistä. Pidämme tärkeänä, että lakiesityksen 126 §:n siirtymäsäännöksessä huomioidaan hankkeiden valmistelu siten, että pitkälle edenneiden hankkeiden toteutumista ei vaaranneta.

Haluamme kiinnittää myös huomiota siihen, että ehdotettuun tuulivoiman etäisyyssääntelymuutokset eivät perustu esimerkiksi tutkimuksissa todettuihin merkittävästi haitallisiin ympäristövaikutuksiin. Huomioiden Suomen kilpailukyky ja yleinen investointisuojaoperaatio, takautuvasti lainmukaisesti suunniteltuina edenneiden hankkeiden edellytyksiin puuttumisessa tulisi olla lähtökohtaisen pidättäväinen.

Kaavoituksen ohjausvaikutus

Voimajohtohankkeet ovat yhdyskuntasuunnittelun ja alueidenkäyttölain mukaisen suunnittelu- ja luvitusjärjestelmän ulkopuolisia hankkeita, joiden rakentamisoikeus perustuu sähkömarkkinalain (588/2013) mukaiseen hankelupaan sekä lunastuslain (603/1977) mukaiseen lunastuslupaun. Vaikka asian laita ei muutu uuden alueidenkäyttölain myötä, olisi mielestämme väärinkäsitysten välttämiseksi paikallaan lisätä hallituksen esityksen yleisperusteluihin maininta tästä. On tärkeää, että kaikille osapuolille on esimerkiksi selvää, että minkään suunnitteluasteen kaavamerkintä ei ole edellytys mainittujen lakien mukaisesti luvitetun voimajohtohankkeen toteuttamiselle.

Tästä huolimatta, maakuntakaavalla on ollut tärkeä rooli kantaverkon pitkän aikavälin kehitystarpeiden esille tuomisessa, jotta välttyään mahdollisimman hyvin merkittävien haitallisten vaikutusten aiheuttamisesta valtakunnallisissa voimajohtohankkeissa. Onkin tärkeää, että maakuntakaavalla säilyy ohjausvaikutus, vaikka sitä kevennetään. Tämä nähdäksemme toteutuu esitetystä alueidenkäyttölaissa riittävällä tavalla.

Pidämme kuitenkin maakuntakaavan roolin ja maakuntakaavoituksen käytännön suunnittelutarkkuuden kannalta ongelmallisena uudistettua ohjausvaikutusta siltä osin, että sitä korostetaan merkittävästi osana uuden lain 68 §:n mukaista tuulivoiman

7.7.2025

etäisyyssääntelyä. Mikäli maakuntakaavan merkitystä tuulivoimakaavoituksessa korostetaan siten, että maakuntakaavoitetuilla alueilla etäisyyssäännöstä ei sovelleta, olisi nähdäksemme hallituksen esityksen sivulla 121 tarkennettujen yksittäisten tuulivoimaloiden etäisyyssäännön osalta johdonmukaisempaa tulkita maakuntakaavan tarkkuutta siten, että silloin, kun katsotaan, että tuulivoimaosayleiskaava ei oleellisesti poikkea maakuntakaavasta ja on siten uuden lain 28 §:n mukainen, ei maakuntakaavarajan ulkopuolellakaan olevien tuulivoimaloiden kohdalla tulisi soveltaa etäisyyssäännöstä. Tuulivoimaosayleiskaavan laajenemismahdollisuuksien rajoista maakuntakaava-alueen ulkopuolelle on jo syntynyt selkeyttävää oikeuskäytäntöä. Tällä tarkennuksella olisi maakuntakaavan roolia selkeyttävä ja siten investointiympäristöä vahvistava vaikutus.

34 §. Yleiskaavan sisältövaatimukset

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja infrastruktuurin hyödyntämistä koskevasta sisältövaatimuksesta. Säännöskohtaisessa perustelussa todetaan: *"Olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämistä koskevan vaatimuksen myötä myös yhdyskuntarakenteeseen ulkopuolisen infrastruktuurin, kuten voimajohtoverkon hyödyntämiseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota yleiskaavaa laadittaessa"*. Näemme tavoitteen olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja infrastruktuurin hyödyntämistä hyvänä, mutta haluamme tuoda esille, että voimajohtojen lunastettua johtoaluetta koskee käyttöoikeuden supistus, joka rajoittaa sähköturvallisuussyistä alueen muuta rakentamista ja käyttöä. Edellä mainittu käyttöoikeuden supistus rajoittaa esimerkiksi kaasuputkien, teiden ja rautateiden sijoittamista johtoalueelle.

Kunnioittavasti

Fingrid Oyj
Maankäyttö ja ympäristö

Mika Penttilä
yksikön päällikkö